तालुक्ष्य पुंस्त्री० तलुक्षर्षेर्गोत्रापत्यं गर्गा० यञ्। तलुक्षर्षेरपत्ये स्त्रियां लोहि० ष्फ षित्त्वात् ङीष्। तालुक्ष्यायणी।

तालुजिह्व पुंस्त्री तालु एव जिह्वा यस्य। १कुम्भीरे हेम०। तस्य जिह्वाशून्यत्वेऽपि तालुनैव रसास्वादनात्तथात्वम्। स्त्रियां टाप्।

तालुपाक पु० सुश्रुतोक्ते तालुगते रोगभेदे। तालुगतास्तु गलशुण्डिका तुन्दिकेर्य्यऽध्रुषो मांसकच्छपोऽर्बुदं मांससङ्घातस्तालुपुप्पुटस्तालुशोषस्तालुपाक इति। "श्लेष्मासृग्भ्यां तालुमूलात्प्रवृत्तो दीर्घः शोफो ध्मातवस्तिप्रकाशः। तृष्णाकासश्वासकृत् सम्प्रदिष्टो व्याधिर्वैद्यैः कण्ठशुण्डीति नाम्ना। शोफःस्थूलस्तोददाहप्रपाकी प्रागुक्ताभ्यां तुण्डिकेरी मता तु। शोफः स्तब्धो लोहितस्तालुदेशे रक्ताज्ज्ञेयः सोऽध्रुषोरुग्ज्वराढ्यः। कूर्म्मोत्सन्नोऽवेदनोऽशीघ्रजन्मा रक्तो ज्ञेयः कच्छपः श्लेष्मणा स्यात्। पद्माकारं तालुमध्ये तु शोफं विद्याद्रक्तादर्बुदं प्रोक्तलिङ्गम्। दुष्टं मांसं श्लेष्मणा नीरुजञ्च ताल्वन्तस्थं मांससङ्घातमाहुः। नीरुक् स्थायी कोलमात्रः कफात्स्यान्मेदोयुक्तात्पुप्पुटस्तालुदेशे। शोषोऽत्यर्थं दीर्य्यते चापि तालु श्वासो वातात्तालुशोषः स पित्तात्। पित्तं कुर्य्यात्पाकमत्यर्थघोरं तालुन्येनं तालुपाकं वदन्ति" तेषां लक्षणान्युक्तानि। [दृश्यम्।

तालुपुप्पुट पु० सुश्रुतोक्ते तालुगतरोगभेदे तालुपाकशब्दे

तालुशोष पु०सुश्रुतोक्ते तालुरोगभेदे तालुपाकशब्दे दृश्यम्।

तालूर पु० चु० तल–बा० ऊर। आवर्त्ते हेमच०।

तालूषक न० तल–बा० ऊषक। तालुनि। "अक्षतालूषके श्रोणीफलके च विनिर्दिशेत्" याज्ञ० "तालूषकं ककुदम्" मिता०।

तावक त्रि०तवेदम् युष्मद्+अण् एकवचने तवकादेशः। त्वत्सम्बन्धिनि स्त्रियां ङीप्। "मृगं तत्ते तावकेभ्यो रथेभ्यः" ऋ० १।९४।११४। "तपः क्व वत्सेः! क्व च तावकं वपुः" कुमा०। [त्वत्सम्बन्धिनि।

तावकीन त्रि० तवेदम् युष्मद्+खञ् एकवने तवकादेशः।

तावच्छस् अव्य० तावत्+संख्यासंज्ञत्वात् वीप्सार्थे+शस्। तावत्तावत्प्रकारे "यावच्छो वै रसः सिक्तस्य त्वष्टा रूपाणि विकरोति तावच्छो वै तत्प्रजायते" तै० स०।

तावत् अव्य० तद्+बा० डावत्। १साकल्ये २अवधौ ३माने ४अवधारणे अमरः ५प्रशंसायाम् ६पक्षान्तरे शब्दरत्ना० ७संग्रामे ८अधिकारे च मेदि०। ९तदेत्यर्थे शब्दार्थचि०। "भर्त्तापि तावत् क्रथकौशिकानाम्" रघुः तावत् तदेत्यर्थः। साकल्ये "तावत्प्रकीर्णाभिनवोपचारम्" अवधौ "वल्गुं न सम्भावित एव तावत्" रघुः "तावत् आलोकमार्गप्राप्तिपर्य्यन्तम्" मल्लि०। मानार्थे "त्वमेव तावत् परिचिन्तय स्वयम्" कुमा० तावत् इति मानार्थे "यावन्मात्रं विचारणीयं तावन्मात्रमित्यर्थः" मल्लि०। अवधारणे "इन्द्रप्रस्थगमस्तावत् कारि मा सन्तु चेदयः" माघः। "मा कारि तावत् न क्रियतामेवेत्यर्थः" मल्लि०। तत्परिमाणमस्य तद्+वतुप् "आ सर्वनाम्नः" पा०। आ। १०तत्परिमाणविशिष्टे त्रि०। "यावानर्थ उदपाने सर्वतः संप्लुतोदके। तावान् सर्वेषु वेदेषु ब्राह्मणस्य विजानतः" गीता "जम्बुद्वीपोऽयं तावत्प्रमाणविस्तारस्तावता क्षीरोदधिना वेष्टितः" भाग० ५।२०।२। क्रियाविशेषणत्वे न०। "पुरोऽस्य यावन्न भुवि व्यलीयत। गिरेस्तडित्वानिव तावदुच्चकैः" माघः। स्त्रियां ङीप् "यावती संभवेद्वृत्तिस्तावती दातुमर्हति" मनुः। अस्य वत्वन्तत्वात् संख्यावत् कार्य्यं तावच्छः तावत्कः तावतिकः।

तावतिक त्रि० तावता क्रीतः संख्यात्वात् कन् "वतोरिड् वा" पा० वा इट्। तत्परिणवता क्रीते। पक्षे इडभावे तावत्क तत्रार्थे।

तावतिथ त्रि० तावतां पूरणः डट्। "वतोरिथुक्" पा० इथुक्। तावतां पूरणे। "यावत् सामिधेनि वेदेदमहं तावतिथेन वज्रेणेति" कात्या० श्रौ० ३।१।९।

ताविष पु० "तवेर्णिद्वा" उणा०टिषच्। स्वर्गादौ तविषशब्दार्थे तविषशब्दे दृश्यम्।

तावुरि पु० वृषराशौ कौर्पशब्दे २२७८ पृ० दृश्यम्।

तासुन पु० तस–बा० उनण्। शणवृक्षे। तस्येदम् अण्। तासुन तत्सम्बन्धिनि स्त्रियां ङीप्। "मुञ्जकाशतासुन्यो रसनाः" ज्यो० त० गोभिलः। "मुञ्जः शरः तासुनः शणस्तद्भवा रसना मेखला तासुनी"।

ति अव्य० इति+वेदे पृषो०। इतिशब्दार्थे। "सहोवाचास्तीह प्रायश्चित्तिरित्यस्तीति का ति पिता ते वेदेति" शत० ब्रा० ११।६।१।३। का प्रायश्चित्तिस्ति इति प्रश्नः।

तिक गतौ भ्वा० आत्म० सक०सेट्। तेकते अतेकिष्ट ऋदित् णिच् अतितेकत् त। तितेके। [अतेकीत्। तितेक।

तिक आस्कन्दे वधे च भ्वा० पर० सक० सेट्। तिक्नोति